යෝජිත අල්ලස් හෝ දූෂණ විරෝධී පනත් සංශෝධනය සම්බන්ධයෙන් ඒකාබද්ධ විපක්ෂය නිකුත් කළ නිවේදනය

යෝජිත අල්ලස් හෝ දූෂණ විරෝධී (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳව ඒකාබද්ධ විපක්ෂය දැඩි කනස්සල්ල පළ කරයි. එහි සඳහන් දැඩි ඇප කොන්දේසි මඟින් මූලික අයිතිවාසිකම්වලට තර්ජන එල්ල වන අතරම බන්ධනාගාර තදබදය තවත් උග්‍ර වනු ඇත

රජය විසින් ගැසට් පත්‍රයේ පළ කර ඇති, විශේෂයෙන්ම 2023 අංක 9 දරන අල්ලස් හෝ දූෂණ විරෝධී පනතේ 149 වැනි වගන්තිය සංශෝධනය කෙරෙන 17 වැනි වගන්තිය ඇතුළත් අල්ලස් හෝ දූෂණ විරෝධී (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳව ඒකාබද්ධ විපක්ෂයේ දැඩි අවධානය යොමු වන අතර මේ පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් කිරීමට කටයුතු කරනු ලබයි.

යෝජිත සංශෝධනයට අනුව, මේ පනත යටතේ වන සියලුම වරදවල් ඇප පනතට අනුකූලව ඇප දිය නොහැකි වරදවල් බවට පත් කෙරේ. වඩාත් තීරණාත්මක කරුණ වන්නේ, යම් තැන්පත්කරුවකු හෝ පුද්ගලයකු හෝ රුපියල් 100,000 ට නොඅඩු අල්ලසක් ඉල්ලා සිටීම, පිළිගැනීම හෝ ලබාදීම, නැතහොත් රජයට රුපියල් 500,000 ට නොඅඩු පාඩුවක් සිදුකිරීම හෝ රුපියල් 500,000 ට නොඅඩු වාසියක්, අනුග්‍රහයක් හෝ ප්‍රතිලාභයක් ලබාගැනීම සම්බන්ධයෙන් සැකපිට හෝ චෝදනාවට ලක්ව ඇති අවස්ථාවලදී (අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් නිකුත් කරන ලද සහතිකයක් මඟින් තහවුරු කළ විට), මහාධිකරණය විසින් සුවිශේෂී කරුණු යටතේ හැර ඇප ලබා නොදිය යුතුය යනුවෙන් එහි සඳහන් වීමය.

මේ විධිවිධාන මඟින් අධිකරණයේ විවේචනාත්මක බලතල දැඩි ලෙස සීමා වන අතර, චූදිතයා මත බර පටවනු ලබයි. එමෙන්ම පරීක්ෂණවල මුල් අදියරේදීම පුද්ගල නිදහසට එරෙහි පූර්වානුමානයක් ගොඩනගයි. මෙමඟින් වරදකරු වන තෙක් නිවැරදිකරුවෙකු ලෙස සැලකීමේ අයිතිය, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වැනි වගන්තිය යටතේ තහවුරු කර ඇති පුද්ගලික නිදහස පිළිබඳ අයිතිය සහ නීතියෙන් පැහැදිලිව නිර්වචනය කර ඇති බරපතලම නඩු සඳහා හැර **"ඇප දීම සාමාන්‍ය රීතිය විය යුතු අතර බන්ධනාගාරගත කිරීම සුවිශේෂී අවස්ථාවක් විය යුතුය"** යන මූලික සංකල්පය බරපතල ලෙස උල්ලංඝණය වේ.

පනත් සංශෝධනය සම්මත වුවහොත් මානව නිදහසට සහ මූලික අයිතිවාසිකම්වලට එල්ල වන බරපතල තර්ජන

මේ සංශෝධනය දැනට පවතින ආකාරයෙන්ම සම්මත වුවහොත් පහත තත්ත්ව උදාවනු ඇත.

- **ඇප දිය නොහැකි වරදවල් ප්‍රමාණය තවත් පුළුල් වන අතර**, ඇප දීමේ බලතල මහාධිකරණයට පමණක් සීමා වී, පුද්ගල නිදහස සුරක්ෂිත කිරීමේදී මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණවලට ඇති කාර්ය භාරය හීන වී යනු ඇත.

- **සැකකරුවන් විශාල සංඛ්‍යාවකට දීර්ඝ කාලයක් පූර්ව නඩු විභාග අත්අඩංගුවේ (රක්ෂිත බන්ධනාගාරගතව) පසුවීමට සිදු වනු ඇත**; ඉන් බොහොමයක් පසුව නිදොස් කොට නිදහස් වීමට හෝ නඩු විභාග අවසන් වීමට වසර ගණනාවක් ගතවීමට හෝ ඉඩ ඇත.
- බන්ධනාගාර පද්ධතියේ දැනටමත් භයානක ලෙස ඉහළ ගොස් ඇති **රක්ෂිත බන්ධනාගාරගත සැකකරුවන්ගේ අනුපාතය තවත් ඉහළ යනු ඇත**.
- ශ්‍රී ලංකාවේ බන්ධනාගාර තුළ දැනට පවතින අමානුෂික තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමට වැඩි පිරිසකට සිදුවන අතර, එමඟින් අමානුෂික හෝ අවමානකාරී හෝ සැලකිලි වලින් මිදීමට ඇති අයිතිය උල්ලංඝණය වේ.

මේ අවදානම් හුදෙක් සිද්ධාන්තමය ඒවා නොවේ. ඒවා බන්ධනාගාර පද්ධතියේ දැනට පවතින සැබෑ තත්ත්වය හමුවේ තක්සේරු කළ යුතුය.

තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය යටතේ බීබීසී (BBC) සිංහල සේවය හෙළිදරව් කළ බන්ධනාගාරවල තත්ත්වය

තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පනත (RTI) යටතේ බීබීසී සිංහල සේවය ලබාගත් සහ 2026 අගෝස්තු 2 වැනි දින ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද තොරතුරුවලට අනුව අධිකරණ අමාත්‍යාංශය සහ බන්ධනාගාර දෙපාර්තමේන්තුව පහත සඳහන් දත්ත ලබාදී ඇත (2026 ජූලි 4 වැනි දිනට, එනම් මීගමුව බන්ධනාගාරයේ සිදුවීමට පෙර දිනට):

- **වැලිකඩ බන්ධනාගාරය:** අනුමත ධාරිතාව 839 — රැඳවියන් 3,400 ක් සිටියහ.
- **කොළඹ රක්ෂිත බන්ධනාගාරය:** අනුමත ධාරිතාව 328 — රැඳවියන් 2,782 ක් සිටියහ.
- **මැගසින් බන්ධනාගාරය:** අනුමත ධාරිතාව 499 — රැඳවියන් 3,046 ක් සිටියහ.
- **මීගමුව බන්ධනාගාරය:** අනුමත ධාරිතාව 496 — රැඳවියන් 2,403 ක් සිටියහ. (අනුමත ධාරිතාව මෙන් පස් ගුණයකට ආසන්නය)

එම RTI පිළිතුරෙන්ම තහවුරු වූ පරිදි, 2025 දෙසැම්බර් 31 වන විට අත්අඩංගුවේ පසුවූවන්ගෙන් සියයට 90 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් වසරකට අඩු කාලයක් සැකකරුවන් ලෙස රඳවා තබාගෙන සිටි අතර, 2026 මැයි 31 වන විට සැකකරුවන් 15,607 දෙනෙක් රජයේ රස පරීක්ෂක වාර්තා ලැබෙන තෙක් බන්ධනාගාරගතව සිටියහ. 2026 අගෝස්තු 1 වැනි දින මහර බන්ධනාගාරයේ තවත් නොසන්සුන්තාවයක් ඇති වන විට එහි රැඳවියෝ 4,100 කට වැඩි පිරිසක් සිටියහ.

තොරතුරු දැන ගැනීමේ පනත මඟින් ලබාගත් සහ බීබීසී සිංහල සේවය වාර්තා කළ මේ නිල දත්ත වලින් පෙනී යන්නේ ප්‍රධාන බන්ධනාගාර ඒවායේ අනුමත ධාරිතාව මෙන් තෙගුණයක සිට පස්ගුණය දක්වා ප්‍රමාණයකින් පිරී ඉතිරී යන බවය. 2026 ජූලි 5–6 දිනවල මීගමුව බන්ධනාගාරයේ සිදුවූ මාරාන්තික කැරලි කෝලාහලය (බන්ධනාගාර නිලධාරීන් ඇතුළුව පුද්ගලයින් 28 දෙනෙකු මියයාම) සහ පසුව මහර බන්ධනාගාරයේ ඇතිවූ නොසන්සුන්තාවය අධික තදබදයේ ඍජු ප්‍රතිඵල වේ.

මෙවැනි පරිසරයක් තුළ වඩාත් දැඩි ඇප කොන්දේසි හඳුන්වාදීම මඟින් රක්ෂිත බන්ධනාගාරගත වන සංඛ්‍යාව තව තවත් ඉහළ යන අතර, කඩා වැටෙමින් පවතින පහසුකම් මත පීඩනය තීව්‍ර වී, රැඳවියන් මෙන්ම බන්ධනාගාර කාර්ය මණ්ඩලයද ප්‍රචණ්ඩත්වය, රෝග බෝවීම සහ මරණීය අවදානමට ලක්වෙති.

රජයට සහ පාර්ලිමේන්තුවට කෙරෙන බලපෑම

17 වැනි වගන්තිය වහාම ඉවත් කර ගන්නා ලෙස හෝ සැලකිය යුතු ලෙස සංශෝධනය කරන ලෙස ඒකාබද්ධ විපක්ෂය රජයෙන් ඉල්ලා සිටී. ඕනෑම අල්ලස් හෝ දූෂණ විරෝධී පියවරක් සමානුපාතික, මානව හිමිකම්වලට අනුකූල සහ බන්ධනාගාර පද්ධතියේ ධාරිතාව පිළිබඳ යථාර්ථවාදී එකක් විය යුතුය. පුද්ගල නිදහස පිළිබඳ අයිතිය ක්‍රමානුකූලව අහෝසි කිරීමෙන් වගවීම ශක්තිමත් කළ නොහැකිය.

UNDP සහ සංවර්ධන පාර්ශවකරුවන් වෙත කෙරෙන ආයාචනය

අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව (CIABOC) සහ ඊට අදාළ අධිකරණ ක්ෂේත්‍රයේ ආයතන ශක්තිමත් කිරීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP), යුරෝපීය සංගමය (JURE ව්‍යාපෘතිය හරහා), ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ජපාන රජය සහ අනෙකුත් ද්විපාර්ශ්වික හා බහුපාර්ශ්වික පාර්ශවකරුවන් සැලකිය යුතු තාක්ෂණික, මූල්‍ය ආධාර සපයා ඇති බව ඒකාබද්ධ විපක්ෂය සටහන් කරයි.

අපි මේ පාර්ශවකරුවන්ගෙන් ගෞරවයෙන් පහත කරුණු ඉල්ලා සිටිමු:

- තොරතුරු දැනගැනීමේ පනත හරහා මේ වන විට ලබාගත හැකි නිල බන්ධනාගාර දත්ත සැලකිල්ලට ගනිමින් යෝජිත ඇප ක්‍රමවේදයේ මානව හිමිකම් බලපෑම පරීක්ෂා කිරීම;
- පූර්ව නඩු විභාග අත්අඩංගුවට ගැනීම් සහ බන්ධනාගාර තදබදය තවත් වැඩි නොවන පරිදි නිසි ලෙස සකස් කළ නීති සම්පාදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා රජය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම;
- අල්ලස් හා දූෂණ විරෝධී ප්‍රයත්නයන් සඳහා වන වත්මන් සහ අනාගත සහයෝගය ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ප්‍රමිතීන්, වරදකරු වන තෙක් නිවැරදිකරු ලෙස සැලකීමේ පූර්වානුමානය සහ බන්ධනාගාර තුළ ආරක්ෂිත හා මානුෂීය තත්ත්වයන් පවත්වාගෙන යාමේ වගකීමට අනුකූල වන බවට තහවුරු කිරීම.

දූෂණයට එරෙහිව ඵලදායී ලෙස කටයුතු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එහෙත් ජීවිත අනතුරේ හෙළන, මූලික අයිතිවාසිකම් පළුදු කරන සහ දැනටමත් අධික ලෙස පිරී ඉතිරී ගිය සහ සම්පත් හිඟ බන්ධනාගාර පද්ධතියේ අසාර්ථකත්වයන් නොසලකා හරින පියවර හරහා එය සිදු නොකළ යුතුය.

පාර්ලිමේන්තුවේදී, ජනතාව හමුවේ සහ සෑම වේදිකාවකදීම මේ අනතුරුවලට එරෙහිව හඬ නැගීමට ඒකාබද්ධ විපක්ෂය ඉදිරියටත් කටයුතු කරයි. ජනතාවගේ නිදහස ආරක්ෂා කරමින් දූෂණය පිටුදැකීමට ගෙන එන සැබෑ, සමබර සංශෝධන සඳහා සහාය දැක්වීමට අපි සූදානම්ව සිටිමු.

ඒකාබද්ධ විපක්ෂය වෙනුවෙන්,

මහාචාර්ය ජී. එල්. පීරිස්

(කැඳවුම්කරු)

2026 අගෝස්තු 04 වැනිදා